

ad fin. & superius nos alios citavimus. Alias nonnullas de declarationes, seu fallentes apponit *Guarba dist. decis. 46.* quia omnia quidem praec oculis habere debet executor, ubi sibi huiusmodi sententia exequenda committitur.

- 124** Hinc prius ut abeamus, animadversione dignum esse dixi, stylus qui in supremis tribunalibus introducit (potius abusus vocandus) ut petentes sententiae dubiae, aut obcurae declarationem, adstringantur intra viginti
125 quatuor horas, seu potius intra diem eundem prolatae sententiae, eandem petere, juxta determinationem text. in l. Paulus, la 2. de re jud. Sed attendite quae, quod
126 judex, licet addere, mutare, & alterare suam sententiam, & ejus substantiam non possit, l. quod iussit, de re jud. & dist. l. Paul. tamen interpretationem extensivam facere potest dumtaxat, circa accessoria sententiae, puta, fructus, expensas, &c. & eam non aliter facere potest, quam eodem die, & hoc casu loquitur d. l. Paul. prout bene intelligunt B. & alii, Petrus Ferrar. in praes. in forma execut. sentent. diff. verb. publico nuu. n. 12. f. mibi 284. in noviori impressione. Aviles in c. prator. in proemio sub n. 19. & ad hunc effectum recte procedit d. stylus tribunalium.
127 Si vero agitur dumtaxat de declaratione interpretativa, hoc est de declaratione verbi dubii, obcuri, aut orationis confusae, tunc ad illam petendam ad illud tempus, nec ad aliud astringi potest petens, tum quia facultas declarandi nunquam praescribitur etiam per mille annos, secundum optimam Baldi, & Saliceti doctrinam, in l. petens per gloss. ibi C. de praes. & ill. ibi col. 4. vers. ex illa glossa bene etiam, ubi declaratione per Balbunt tractatu de praescrip. 4. part. 5. prin. q. 1. num. fin. & supra. Tum etiam, quia ille, qui post aliquem terminum actum aliquem facere non potest, potest tamen declarare jam factum, plurimi sunt Doctores in hujus doctrinae comprobationem, cujus nomenclaturam adduximus supra hoc cap. vers. ex hoc fonte fluit, a num. 33. ergo hanc declarationem interpretativam illo termino l. Paul. circumscripti, nec arctati, debere certum est.
130 Deinde, quia licet judex sententiam diffinitivam mutare, aut corrigere non possit, l. judex pesteaquam ff. de re jud. nisi in accessoriis ut supra: tamen illam potest declarare, gloss. verbo, sed jam interpretari, in l. ea qua, Cod. comminationes, epistolas, & sentit gloss. in l. sed & futurusque, in verbo, sic aut. ff. de evict. Joan. Andr. in addit. ad Specula. in tit. de testament. §. nunc videndum, vers. hoc etiam nota. B. in l. haeres palam. §. si quid, vers. quare an judex. & ibi Imol. vers. item quod judex. post Bal. ibi in §. sed si vocam, vers. tertio est argumenti. ff. de testam. B. in l. ab excoctore, vers. scilicet. quare secundo ff. de appell. Joan. Fab. in l. 1. vers. item dic. Cod. sententiam rescindi non posse. Alex. in l. 2. vers. sed videtur. C. de lib. & posthu. & in l. Auditorum, vers. sed ubi essent. ff. de re jud. Lanf. in c. quoniam contra, verbo, inter locutiones, vers. ulterius dubitatur, de probat. Alex. conf. 13. vers. super alio quasto, vol. 1. Calcan. conf. 19. vers. quarto quaeritur. Felim. in c. super quast. vers. ego alleg. de off. deleg. Decius in c. t. vers. tertia est species, de postul. pralat. & in l. in ambiguis orat. ff. de reg. jur. Rebuff. in l. quod iussit in 2. not. n. 154. & n. 155. Ant. Gabriel. comm. concl. lib. 6. tit. de reg. jur. concl. 3. n. 14. quae potestas tempore circumscripti non debet, ut supra.
131 Ultimo facit, nam si tribunalium executores, pro rerum judicatarum executione dari, etiam post multos dies à tempore prolatae sententiae hanc declarationem interpretativam faciunt (ut late superius probavimus, & quotidie practicum, & videmus) ergo ipsimet iudices, qui sententiam eandem proferunt, multo fortius post dictum terminum viginti quatuor horarum (juxta dist. l. Paul.) facere poterunt, cum (ut diximus) lex illa procedit, quando aliquid additur, vel detrahatur sen-

tentiae circa ejus accessoria, quod locum non habet, hac declaratione interpretativa, in qua nihil additur, vel detrahitur, sed dumtaxat factum obcurum detegitur, ut late supra dicimus reliquimus hoc capite.

CAPUT XIII.

Ab excoctore sententiae ordinem praeposterantem, & omittentem, an appellatiōnem emilla non deferens, violentiam commisisse dicatur.

SUMMARIUM.

Ordo legis locum in monitionem potius quam in necessitatem, sicut omittatur, non vitiat, n. 1.
 Praeposteratio ordinis sonantis in consilium legis non in necessitatem, non vitiat, n. 2.
 Ordinem sententiae praeposterans executor excedit manifeste, n. 3.
 Ordo est modus agendi, sine quo nihil recte agitur, n. 4.
 Executor excedens modum nulliter agit, & propterea appellare, n. 5.
 Ordinem excedere seu modum, idem est, cum sint duo inseparabilia, n. 6.
 Actus omnes humani à tribus dependent, nempe, potestate, voluntate, & modo, qui est ordo ad finem, n. 7.
 Ordo in duplici est differentia, à jure vel ab homine datus, n. 8.
 Ordinis datus ab homine praeposteratio semper actum vitiat ipso jure, n. 9.
 Mandati forma diligenter attendenda est, n. 10.
 Appellatio licita est ab actu nullo, n. 11.
 Praeposteratio ordinis etiam datus à jure in eadem causa, & sic de se ipsa ad se ipsam vitiat ipso jure, n. 12.
 A praeposteratione ordinis etiam à jure unius causa ad se ipsam appellatio licita est, n. 13.
 Praeposteratio ordinis ejusdem causa ad se ipsam vitiat processum ipso jure, n. 14.
 Praeposteratio ordinis in diversis causis praepositoribus, tamen inter se annullat ipso jure, n. 15.
 Ordo praescriptus sententiae: eius praeposteratio cadit in se ipsa causa executionis, n. 16.
 Praeposteratio ordinis datus à jure unius causa ad alteram separatam, seu unius iudicii ad aliud, non vitiat ipso jure, n. 17.
 Ob praeposterationem ordinis datus à jure unius iudicii ad alterum, sententia & processus tenent à quo appellare necesse est, n. 18.
 Ordo unius causa in seipsa est velut ordo membrorum in corpore individuo, à quo si subvertatur aliquid principale totum corpus perit, sicut in ordine unius causa ad aliam diversam, n. 19.
 Ordinis à jure de una causa ad aliam praeposteratio non admittit appellatiōnem in iudicio sui naturae inappellabili, quia non casus nullitatem, n. 20.
 A perversione ordinis appellatio admittitur etiam in iudiciis aliis privilegiatis, in quibus regulariter appellatio non admittitur, n. 21.
 Nullitas cadit in perversione ordinis unius causa ad seipsam, & ideo executionem non meretur, num. 22.
 Ordinis praeposteratio est gravamen evidens, patens ex actis, n. 23.
 Sententia evidenter iniusta cum nullitati aequiparetur, admittit appellatiōnem etiam in causis privilegiatis, n. 24.
 Iniquitatis respectu nunquam appellatio prohibita intelligitur, n. 25.
 Executor ad rei restitutionem cum clausula (refusus prius melioramentis) an excedat si ante coram liquidationem rem faciat restituere, n. 26.

Qui non excedere dixerint hoc casu recensentur, n. 27.
 Dicitio (prius significat praecedentiam, & dat ordinem & formam, cuius omisso vitiat actum, n. 28.
 Ablativus absolutus inducit conditionem, n. 29.
 Condicio debet adimpleri ita ut interim suspendat dispositionem, n. 31.
 Verba (solutis expensis) faciunt sententiam conditionalem, n. 32.
 Condicio importat formam, n. 32.
 Condicione non servata actus corrumpit, n. 33.
 Reservatum jus in sententia ipsius executionem non suspendit, secus si sententia condemnnet sub aliqua modificatione, ac limitatione, quia tunc suspendit, n. 34.
 Reservatum jus condemnato in sententia, ejus executionem non suspendit, quia intelligitur reservatum in aliud iudicium, n. 35.
 Reus si sententia aliquam exceptionem aut limitationem adiciat, ibid.
 Sententia condemnans ad restitutionem bonorum, exceptis qua sunt in territorio condemnati, aut qua sunt feudalia, prius de exceptione est facienda liquidatio, n. 36.
 Quia interim dum hoc non sit liquidatio, sententia dicitur incerta, n. 37.
 Verba limitatiōe apposta habent terminum quem non licet excedere, n. 38.
 Dictiones (quatenus, donec, quamdiu, dum, quoad usquequo) & similes, significant limitationem temporis & suspendunt sententiam, n. 39. & n. 41.
 Dictiones quatenus, donec, quoad, &c. si imponantur ad incoationem alicujus beneficii, important conditionem, n. 40.
 Dicitio (dummodo) quando apponitur in sententia ei, quod venit implendum, ante perfectionem actus importat conditionem, n. 42.
 Dicitio (quatenus) aliquando idem significat quod (dummodo) n. 43.
 Gerundium dando, restituendo, &c. importat conditionem & formam praeciam adimplendam, n. 44.
 Gerundium adjectivum, vel participium, inducit necessitatem, n. 45.
 Sententia lata sub conditione vel modo, semper opponi potest de defectu conditionis vel modi, n. 46.
 Quia tunc non tam ab alio repellitur quam à se ipso, cum ex eodem fonte & instantia oriatur actio & exceptio, n. 47.
 Actor qui in actione includit & deducit exceptionem suo se ligone percutit, ita ut sibi incumbat onus probandi, n. 48.
 Exceptio qua oritur ex sententia praecise, est verificanda in executione, etiam si requirit alio rem indaginem, n. 49.
 Exceptio nullitatis si oritur ex ventre instrumenti quod exequitur, suspendit ejusdem executionem, n. 50.
 Nullitas instrumenti reddit probationem nullam, quod non potest dici de obligatione constare, n. 51.
 Exceptio ori a ventre sententia aut instrumenti, non censetur exclusivae, etiam si requirit alio rem indaginem, n. 52.
 Condicio respiciens principalem dispositionem & substantiam, ipsam reddit conditionalem, n. 53.
 Condicio apposta in executivis sententia, aut alterius dispositionis, non facit sententiam aut dispositionem conditionalem, sed pura remanet, ejus tamen effectus & executio suspensa est in tempus, n. 54.
 Melioramentum prius debet solvere executor, si de prius solvendi mentio fiat in sententia, quae attendere debet, n. 55.
 Ordo literae servandus est, & à forma sententiae non est recedendum, n. 56.
 Executor ad rei restitutionem pagando los gastos, an possit prius restituere rem, & postea expensas condemnato, saltem sub fideiussione, n. 57.
 Condicio adimpleri debet in specificata forma, non per aequipollens, n. 58.
 Retentionis pro melioramentis exceptio suspendit sententia executionem, etiam si apposta fuisse in iudicio principali, non tamen de ea iudicatum, n. 59.

Ob praeposterationem, eo quod executor prius exequatur rem, quam refundat expensas, potest gravatus agere de nullitate & spolio, n. 60.
 A qua praeposteratione poterit etiam pari gravata appellare, n. 61.
 Auctionem seu depositum offerens de solvendis melioramentis cum liquidetur post reit additionem audiendus non est, n. 62.
 Condemnatus ad plurimum rerum restitutionem, an propter expensas in una factas, executio suspendatur in aliis sequitis, & non melioratis, n. 63.
 Retineri una res non potest pro expensis in alia res factis, numero 64.
 Executio suspendi non potest in aliis rebus sequeitis, ob expensas in una tantum res factas, etiam si sententia dicat (solutis prius expensis) n. 65.
 Retentio conceditur in re separata, quando melioramentum facta in una re ejus valorem excedunt, n. 66.
 Melioramenta si respiciant jus universale, puta hereditatem, ad quam restituendum quis est condemnatus, an una res pro alia retineatur, n. 67.
 Et quod hoc casu, quando melioramenta de facili non possunt liquidari, an omnia bona sint relaxanda sub fideiussore, n. 68.
 Executio sententiae ut suspendatur ob melioramenta, debet de eis prius saltem ingenuè apparere, intra terminum assignatum ab excoctore, n. 69.
 Melioramenta opponens si non liquidat intra terminum sibi assignatum, proceditur ad executionem, ne sit in ejus potestate illam retardare, n. 70.
 Praeposterationis ordinis nullitatem sanati partis confessio emanata, n. 71.
 Confessio partis valida omnes defectus processus, & ordinis iudicialis, n. 72. ubi de ampliationibus & limitationibus.

Licet circa perversionem ordinis datus à jure, juxta §. 1. venditione l. à D. Pio, maxima sit inter DD. controversia, an vitiet executionem, de quo nos late supra hac 4. part. cap. 3. vers. intra quod autem tempus excessus, &c. à n. 101. ubi pro utraque Doctores maxime authoritatis retulimus, quoniam ipsius legis dispositio non sonat in necessitatem, sed in monitionem, propterea praeposterationem eo casu non vitare docet Petrus. Surd. conf. 39. n. 18. & seq. recte etiam advertit Card. Tusch. pract. concl. tom. 6. lit. P. concl. 519. n. 16. & n. 13. ubi post alios, quod quando praeposteratio sonat in consilium legis, non in necessitatem, non vitiat, Castren. consil. 232. in causa que vertitur, col. 1. in fin. vers. nec obstat, col. 2. lib. 1. illud tamen certius esse apparet generaliter loquendo, extra illius legis casum particularem; veriorem, ac probabiliorum esse opinionem, validissimisque fundamentis vallatam, illam, quam ibi elegimus; ut executor (qui tenorem commissionis ad unguem servare cogitur) si sententiae ordinem praeposteravit, excedat manifeste. Hanc concordiam reddunt Alex. conf. 5. viso proposito vol. 2. Afflict. dec. 358. in cau. inter. sub n. 1. & 2. Ant. Gabr. comm. concl. li. 2. tit. de execu. rei judic. concl. 3. n. 3. Sigif. Scac. in tract. de appell. p. 17. limit. 10. n. 26. (ubi refert Puticum contra distinctionem hanc tenentem) & per Afflict. tenet Roland. à Valle conf. 33. n. 32. l. 1. Card. Tusch. pract. concl. 1. 3. lit. A. concl. 483. n. 11. Abb. conf. 4. vol. 3. col. 10. v. 11. quaro, ubi dicit communem Paul. de Casir. conf. 321. v. c. 2. in fin. vers. 2. praeposteratio, quia littera mand. Et loquendo in excoctore praeposterante ordinem executionis idem tenet alios citans Grat. in disc. forens. c. 136. à n. 39. & Rebuff. in comment. tom. 1. tit. de ien. exec. art. 7. gl. 14. n. 7. (licet in Francia non servari dicat) & ita intelligendum esse magnam Doctorem catervam, quorum nomen retulimus supra d. cap. 3. à n. 101. dum indistinctè affirmant praeparationem ordinis nullum reddere

